

۲۰۵۸۷۵۵

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مطالعه تطبیقی جرایم
مطهراتی علیه امنیت ملی

تألیف

علیرضا شیوافرد

(کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی)

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	شیوافرد، علیرضا، ۱۳۶۹ -
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	مطالعه تطبیقی جرایم مطبوعاتی علیه امنیت ملی/تالیف علیرضا شیوافرد.
مشخصات نشر	تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۴۱ ص.
بابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۵۹-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتانامه.
موضوع	قانون مطبوعات -- ایران
موضوع	Press law -- Iran
موضوع	حقوق جزا -- ایران
موضوع	Criminal law -- Iran
موضوع	امنیت ملی -- قوانین و مقررات
موضوع	National security -- Law and legislation
موضوع	حقوق تطبیقی
موضوع	Comparative law
رده بندی کنگره	MH۱۵۰۰
رده بندی دیویی	۳۴۱/۵۵۰۹۹۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۸۶۳۵۵۷

نام کتاب	مطالعه تطبیقی جرایم مطبوعاتی علیه امنیت ملی
ناشر	چتر دانش
تألیف	علیرضا شیوافرد
نوبت و سال چاپ	اول - ۱۳۹۸
شمارگان	۱۰۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۵۹-۶
قیمت	۱۷۵۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز بخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست اجمالی

مقدمه.....	۹
فصل اول: بررسی مفاهیم.....	۹
مبحث اول: آزادی مطبوعات و حقوق بشر.....	۱۱
مبحث دوم: جرم رسانه‌ای.....	۱۵
مبحث سوم: جرائم علیه امنیت.....	۳۸
فصل دوم: جرم بودن اخلاف در امنیت توسط مطبوعات، شناختی و مادیق و ماهیت آن.....	۴۱
مبحث اول: جرم‌انگاری اخلاف در امنیت عمومی توسط مطبوعات.....	۴۳
مبحث دوم: شناسایی مادیق و ماهیت جرائم علیه امنیت ملی که توسط مطبوعات قابل ارجاع هستند.....	۴۸
فصل سوم: بررسی و نقد جرم‌نگاری‌های صورت گرفته	۱۰۵
مبحث اول: نبایدهای جرم‌انگاری‌سی صورت گرفته.....	۱۰۹
مبحث دوم: بایدهای جرم‌انگاری‌های صورت گرفته.....	۱۲۰
مبحث سوم: تحلیل و بررسی تطبیقی جرائم مطبوعاتی علیه امنیت در حقوق داخلی ایران و اسناد بین‌المللی و خارجی.....	۱۲۳
منابع.....	۱۳۳
فهرست تفصیلی.....	۱۳۶

مقدمه

امررره امنیت ملی به عنوان عمده ترین اولویت های فراروی دولت ها و ملت ها بوده و بالا بردن سربلندی از طریق شناسایی و رفع تهدیدهای موجود یکی از دغدغه های نخبگان و حاکمان سیاسی به شمار می رود. عوامل تهدیدزا علیه امنیت ملی را می توان در ابعاد وسیعی از عوامل سخت افزاری و نرم افزاری دسته بندی کرد. در میان عوامل که به روش نرم افزارانه بر امنیت ملی تأثیر می گذارد، عملکرد مطبوعات و رسانه ها از برجستگی خاص برخوردار است. در حال حاضر رسانه ها و از جمله مطبوعات از حالت مادی بیرون آمده و به یکی از قطب های تبلیغاتی و اطلاع رسانی کشور می - پاز تبدیل شده است، به گونه ای که کشورهایی که از مطبوعات قوی تر و گسترده تر برخوردار باشند، از منظر سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تفاوت قابل ملاحظه ای با بقیه کشورها پیدا کرده اند. با توجه به این نقش تأثیرگذار رسانه ها و مطبوعات در جامعه و دسی افزایش تعداد روزنامه ها و مجله ها و گوناگونی بینش های اجتماعی و فرهنگی، نگرانی ها و دغدغه هایی برای مسئولین فراهم شده است. برای بررسی تأثیر رسانه ها و مطبوعات بر امنیت ملی باید این نکته را در نظر داشت که اصولاً عملکرد رسانه ها و مطبوعات هم تأثیر مثبت و ایجابی و هم منفی و سلبی می تواند بر ضرب امنیت ملی داشته باشد. منظور از تأثیرات منفی و سلبی مطبوعات و رسانه ها بر امنیت ملی آن است که عملکرد رسانه ها به نحوی باشد

که شاخصه‌های امنیت ملی را به خطر اندازد و نیز تأثیرات مثبت و ایجابی آن می‌تواند افزایش ضریب امنیت ملی در اثر عملکرد درست مطبوعات و رسانه‌ها باشد.

به‌طور مثال میزان رعایت حدود و مرزهای آزادی بیان، تقویت یا تضعیف وحدت ملی، توجه به انتقاد سازنده یا تخریب، جلب مشارکت سیاسی یا گسترش بی‌حسی سیاسی، میزان تقید مطبوعات به حفظ ارزش‌های دینی و ملی، توجه و یا عدم توجه به رسالت واقعی مطبوعات و رویکرد مطبوعات به مقوله قانون‌گرایی در جهان معنوی است که نحوه مواجهه و تعامل مطبوعات با آن‌ها می‌تواند بر امنیت ملی تأثیر منفی یا مثبت داشته باشد.

بر اساس این طبقه‌بندی، الزاماً باید گفت که واقعیت که رسانه‌ها و مطبوعات در صورتی که عملکرد نسبت به امنیت ملی داشته باشند، آثار منفی بر امنیت ملی خواهند داشت، قانون‌گذاران تمام کشور، محدوده‌هایی را با توجه به مصالح امنیت ملی بر اصل آزادی مطبوعات باز نهاده‌اند که در صورت تجاوز از محدودیت‌های صورت‌گرفته توسط مطبوعات در این زمینه با توجه به اهمیت حوزه امنیت ملی معمولاً با پاسخ‌های کیفی با آن مقابله می‌شود. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که با توجه به آثار مخرب ارتکاب مجازات‌های امنیتی ملی از طریق مطبوعات و رسانه‌ها نسبت به ارتکاب همین جرائم از طریق افراد، می‌بایست به‌منظور رعایت تناسب بین جرم و مجازات، مجازات سنگین‌تری برای ارتکاب این دسته از جرائم از طریق مطبوعات تعیین شود، به‌طور مثال جرم تبلیغ علیه نظام در صورتی که از سوی یک شخص انجام شود با توجه به تعداد مخاطبینی که دارد آثار زیان‌بار کمتری دارد تا زمانی که همین جرم از طریق مطبوعات یا رسانه‌ها صورت پذیرد، چراکه رسانه‌ها از جمله مطبوعات مخاطبان بسیار زیادی دارند و در واقع به‌نوعی شکل‌دهنده افکار عمومی در جامعه هستند. پس طبعاً تبلیغ علیه نظام در مطبوعات و رسانه‌ها آثار زیان‌بار بیشتر و عمیق‌تری دارد که بر همین اساس میزان مجازات ارتکاب این دسته از جرائم از طریق مطبوعات باید شدیدتر از ارتکاب همین جرائم از طریق غیر مطبوعات باشد.

چند نمونه از جرائم علیه امنیت ملی که قابلیت ارتکاب توسط مطبوعات و رسانه‌ها را دارند عبارتند از:

۱- تبلیغ علیه نظام؛

۲- تحریک به انجام جرائم علیه امنیت ملی.

در کنار اهمیت بالای حفظ و صیانت از امنیت ملی در مقابل جرائم علیه امنیت، اصل آزادی مطبوعات نیز وجود دارد که از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است و در میثاق‌های جهانی و اسناد بین‌المللی نیز مورد توجه قرار گرفته است. در راستای حمایت از آن، روند دادرسی جرائم مطبوعاتی دارای تمایزاتی از جرم‌های عادی بوده و به نام هیئت‌منصفه و لزوم علنی بودن محاکمات با سایر جرائم است. در مرحله اول اموال برخاسته از نظر دولتمردان مصونیت خاصی را به این اصل دهد. «توازن میان بند «۲» ماده ۱۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی در این خصوص مبرر می‌دارد: «هرکس حق آزادی بیان دارد. این حق شامل تفحص آزاد، تحصیل و اشاعه اطلاعات و افکار از هر قبیل می‌باشد»، اما در کنار این مهم، همین قوانین و اسناد بین‌المللی محدودیت‌هایی برای فعالیت‌های رسانه‌ها و مطبوعات در صورتی که مخل نظم و امنیت ملی یک کشور یا امنیت بین‌المللی باشد قائل شده‌اند، به‌طوری که «مناقض بین‌المللی حقوق مدنی-سیاسی در بند «۳» ماده ۱۹ خود دو چیز را مرز آزادی مطبوعات می‌داند:

۱- حفظ امنیت ملی و نظم عمومی؛

۲- احترام به حقوق دیگران.

بر اساس این دو واقعیت و ضرورت موجود، بررسی جرم‌انگاری در صورت گرفته در حوزه جرائم علیه امنیت ملی از حیث رعایت و توجه به اصل آزادی مطبوعات اهمیت خاصی می‌یابد؛ چراکه جرم‌انگاری در زمینه جرائم علیه امنیت یک ضرورت انکارناپذیر است، از طرف دیگر نباید جرم‌انگاری‌های صورت گرفته به‌نحوی باشد که مانعی برای اصل آزادی مطبوعات قلمداد شود.

به بیان دیگر آزادی بیان و آزادی مطبوعات با تمام اهمیت لزوم و ضرورتی که دارند هیچ‌گاه نمی‌توانند مطلق و بدون محدودیت باشند و واضح است که

تعرض به امنیت ملی، موجب مسئولیت کیفری و مجازات خواهد شد. در این میان لازم است میان آزادی مطبوعات و رسانه‌ها از یک‌سو و حفظ امنیت ملی و پاسداشت منافع ملی از سوی دیگر توازن برقرار شود. در کلیه کشورها و نظام‌های حقوقی و اسناد بین‌المللی سوءاستفاده‌کنندگان از آزادی مطبوعات همانند سوءاستفاده‌کنندگان از سایر آزادی‌ها مورد پیگرد قانونی و کیفری قرار می‌گیرند، حال چنانچه سوءاستفاده از آزادی مطبوعات منجر به اخلاف در امنیت ملی شود و جرم علیه امنیت ملی تحقق یابد قطعاً بایستی مجازات متناسب با آن در نظر گرفته شود.